

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X.X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

[Data] Nr. [Nr.]
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X.X. (toliau – pareiškėjas) prašymą išnagrinėti tarp jo ir *Revolut Bank UAB* (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. birželio 5 d. – 2023 m. liepos 27 d. iš savo asmeninės sąskaitos banke, pasinaudodamas banko jam išduota mokėjimo kortele, pareiškėjas inicijavo 6 mokėjimo operacijas gavėjai UAB „Bifinity“ (toliau – Gavėja), turėdamas tikslą platformoje *Binance* investuoti pinigines lėšas ir uždirbti pelno. Bendra mokėjimo kortele Gavėjai inicijuotų mokėjimo operacijų suma – 19 500 Eur (toliau – Ginčijami mokėjimai).

Bankas pareiškėjo inicijuotus Ginčijamus mokėjimus įvykdė ir lėšas pervedė Gavėjai.

2023 m. rugsėjo 28 d. pareiškėjas pranešė bankui, kad buvo apgautas platformos *Binance* (toliau – Platforma), ir prašė sugrąžinti Ginčijamų mokėjimų sumą. Pareiškėjas bankui paaiškino, kad su juo susiekęs jam nežinomas asmuo įtikino įsigyti kriptovaliutos ir iš to uždirbti pelno. Šiuo tikslu pareiškėjas pervedė lėšas Gavėjai, kurią nurodė jam paskambinęs asmuo. Pareiškėjas teigė pastebėjęs, kad disponuoti Gavėjai pervestomis lėšomis negali, ir taip supratęs, kad tapo sukčiavimo auka.

Bankui atsisakius pareiškėjui gražinti Ginčijamų mokėjimų sumą, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl kilusio vartojimo ginčo nagrinėjimo. Pareiškėjas Lietuvos bankui pakartotojo kreipimesi į banką nurodytas Ginčijamų mokėjimų įvykdymo aplinkybes. Pareiškėjas teigė, kad bankas neužtikrino lėšų jo banko sąskaitoje saugumo, nesustabdė Ginčijamų mokėjimų vykdymo, nors jie, pareiškėjo teigimu, nebuvo įprasti mokėjimams jo banko sąskaitoje. Pareiškėjas prašė padėti jam sugrąžinti banko įvykdytų Ginčijamų mokėjimų sumą.

Atsiliepime bankas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo reikalavimu ir prašė jį atmesti. Bankas teigė tinkamai įvykdęs paties pareiškėjo autorizuotus Ginčijamus mokėjimus, o prieš Ginčijamų mokėjimų inicijavimą pareiškėją įspėjo apie galimą sukčiavimo riziką. Bankas taip pat teigė dėjęs pastangas, kad pareiškėjui lėšos būtų sugrąžintos, ir kreipėsi į Gavėjos banką, tačiau Gavėja atsisakė pareiškėjui gražinti Ginčijamų mokėjimų sumą. Gavėja teigė, kad tokie pareiškėjo reikalavimai gali būti laikomi kaip draugiško sukčiavimo (angl. *friendly fraud*) atvejis.

Pasisakydamas dėl pareiškėjo teiginio, kad turėjo nevykdyti Ginčijamų mokėjimų, nes jie buvo neįprasti pareiškėjo sąskaitai, bankas informavo, kad sąskaitą banke pareiškėjas atsidarė 2023 m. birželio 2 d., o pirmąjį Ginčijamą mokėjimą inicijavo 2023 m. birželio 6 d. Pareiškėjas Ginčijamus mokėjimus inicijavo mokėjimo kortele, pateikdamas savo kortelės duomenis Gavėjai. Ginčijami mokėjimai buvo paties pareiškėjo autorizuoti. Be to, pareiškėjas atidarant banko sąskaitą kaip jos naudojimo paskirtį nurodė „pinigų pervedimas“. Banko teigimu, pareiškėjo Ginčijami mokėjimai nebuvo neįprasti ar įtartini, kad bankas būtų turėjęs pagrindo juos stabdyti.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių (toliau – Taisyklės) 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių

nereikia įrodinėti. Lietuvos bankas ginčo nagrinėjimo proceso metu neatlieka Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42¹ straipsnyje reglamentuotų patikrinimų faktinėms aplinkybėms dėl Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų reikalavimų laikymosi ir (ar) vartotojo įtariamo galimo šių reikalavimų pažeidimo nustatyti ir įvertinti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Ginčas kilo dėl banko atsisakymo grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas (iš viso 19 500 Eur) pagrįstumo.

Ginčo šalis siejo sutartiniai mokėjimo paslaugų teikimo santykiai. Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas.

Tarp šalių nėra ginčo dėl Ginčijamų mokėjimų autorizuotumo¹, todėl šių mokėjimų autorizavimo aplinkybės toliau sprendime nebus plačiau analizuojamos, laikant Ginčijamus mokėjimus autorizuotais.

Siekiant išspręsti šalių ginčą ir įvertinti pareiškėjo reikalavimo bankui pagrįstumą, Lietuvos banko nuomone, būtina nustatyti, ar bankas: 1) turi pareigą grąžinti Ginčijamų mokėjimų metu pareiškėjo prarastas lėšas; 2) užtikrina banke laikomų pareiškėjo lėšų saugumą.

1. Dėl banko pareigos grąžinti pareiškėjui įvykdytų Ginčijamų mokėjimų sumą

Vertinant, ar nagrinėjamu atveju bankui, kaip pareiškėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, galėjo kilti pareiga grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas, svarbu pažymėti, kad autorizuotų mokėjimo operacijų įvykdymo atveju mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas (nagrinėjamu atveju – bankas) neturi imperatyvios pareigos grąžinti mokėtojui (nagrinėjamu atveju – pareiškėjui) jų sumų, išskyrus Mokėjimų įstatymo 41 straipsnyje nustatytus atvejus, kurie nagrinėjamu atveju nėra aktualūs, nes Ginčijami mokėjimai netenkina Mokėjimų įstatymo 41 straipsnyje nustatytų sąlygų, kurioms esant mokėtojas įgytą teisę atgauti tokiu būdu atliktos autorizuotos mokėjimo operacijos sumą².

Kitais negu Mokėjimų įstatymo 41 straipsnyje nustatyti atvejais banko pareiga grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas, Lietuvos banko nuomone, galėtų kilti tik tada, jeigu būtų nustatyta, kad bankas dėl nuo jo priklausančių aplinkybių Ginčijamų mokėjimų neįvykdė ir (arba) įvykdė juos netinkamai.

Vadovaujantis Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalimi, kai įvykdytos visos mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo mokėjimo paslaugų teikimo sutartyje nustatytos sąlygos, mokėtojo sąskaitą tvarkantis mokėjimo paslaugų teikėjas negali atsisakyti įvykdyti mokėjimo nurodymo, nesvarbu, ar mokėjimo nurodymas inicijuotas mokėtojo, įskaitant inicijavimą per mokėjimo inicijavimo paslaugos teikėją, gavėjo ar per gavėją, išskyrus atvejus, kai tai draudžia kiti teisės aktai.

Remiantis bylos duomenimis, pagrindo teigti, kad bankas neįvykdė Ginčijamų mokėjimų ir (arba) juos įvykdė netinkamai, nenustatyta. Ginčo byloje turimi pareiškėjo paaiškinimai leidžia daryti išvadą, kad Ginčijami mokėjimai buvo įvykdyti tinkamai, t. y. pagal paties pareiškėjo bankui pateiktus mokėjimo nurodymus.

2. Dėl banke laikomų pareiškėjo lėšų saugumo

Kaip minėta, nagrinėdamas ginčus Lietuvos bankas neatlieka patikrinimų tam, kad nustatytų, ar nebuvo pažeisti finansų įstaigų veiklai keliami teisės aktų reikalavimai. Lietuvos bankas remiasi ginčo šalių pateiktais konkrečiais įrodymais, kurių pagrindu priima sprendimą.

Vien aplinkybė, kad iš pareiškėjo sąskaitos buvo įvykdyti Ginčijami mokėjimai, kuriems pats pareiškėjas pripažįsta davęs sutikimą, savaime nepagrindžia fakto, kad banko taikytos klientų lėšų apsaugos priemonės buvo nepakankamos ir (ar) neatitinkančios teisės aktų reikalavimų ir būtent tai galėjo nulemti, kad pareiškėjas dėl Ginčijamų mokėjimų įvykdymo patyrė nuostolių.

¹ Citatos iš byloje turimų pareiškėjo paaiškinimų: „<...> I was approached by an individual presenting me the opportunity to put some money and start trading and make sure that I use the time when cryptocurrency is at the rise to make some good profit. The individual had made a plan for me and showed me how I will have a lot of profits very quickly. I trusted them since everything looked so professional. After a while I tried to withdraw the money but was not able to finish the withdrawal. They required me to pay more money and fees in order for me to be able to withdraw the funds. That is when I realized that it can be a scam.“

² Mokėjimų įstatymo 41 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad turi būti tenkinamos abi šios sąlygos: 1) autorizuojant mokėjimo operaciją nebuvo nurodyta tiksli mokėjimo operacijos suma; 2) mokėjimo operacijos suma yra didesnė už sumą, kurios pagrįstai galėjo tikėtis mokėtojas.

Be to, banko Lietuvos bankui pateiktais duomenimis, prieš pareiškėjui patvirtinant Ginčijamus mokėjimus, banko programėlėje buvo rodomas pranešimas, kad pareiškėjas turėtų įsitikinti, ar tikrai pažįsta Gavėją ir ja pasitiki, nes kitaip gali prarasti savo lėšas.³ Vis dėlto pareiškėjas šio banko įspėjimo nepaisė ir pats Gavėjai inicijavo Ginčijamus mokėjimus.

Ginčo byloje turimais duomenimis, bankas dėjo pastangas, kad Ginčijamų mokėjimų lėšos būtų sugražintos, tačiau Gavėja nedavė savo sutikimo gražinti lėšas, teigdama, kad pareiškėjo siekis susigražinti Gavėjai pervestas lėšas gali būti suprantamas kaip draugiško sukčiavimo atvejis.

Duomenų, kad bankas būtų nevykdęs ar netinkamai vykdęs finansų rinką reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus ir (ar) nesiėmęs priemonių užtikrinti savo klientų, įskaitant pareiškėjo, banke laikomų lėšų saugumo, nagrinėjant ginčą nenustatyta.

Atsižvelgiant į pirmiau nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad banko atsisakymas gražinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas laikytinas teisėtu ir pagrįstu. Nenustačius aplinkybių, dėl kurių bankui kiltų pareiga gražinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas, pagrindo laikyti pareiškėjo reikalavimą bankui pagrįstu ir jį tenkinti nėra, todėl pareiškėjo reikalavimas yra atmestinas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X.X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

³ Pranešimo tekstas anglų kalba: „Do you know and trust this payee? If you're unsure, don't pay them, as we may not be able to help you get your money back. Remember, fraudsters can impersonate others, and we will never ask you to make a payment.“